

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО: ОСВІТА І НАУКА

Збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції
14 жовтня 2025 року

Київ 2025

УДК 65.012.8 (082)

О64

*Рекомендовано Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 01.09.2025 № 4)*

О64 Органічне агровиробництво: освіта і наука : збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції, 14 жовтня 2025 р.,
Науково-методичний центр ВФПО. — Київ, 2025. — 181 с.

Відповідальні за випуск: Леся МАЛИНКА, Катерина ШИШКІНА
(Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової
передвищої освіти»)

Редактор

Ірина СЄРОВА

З метою недопущення порушення автором авторського права та дотримання вимог статті 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» автор подає свої матеріали до редакційної колегії, гарантуючи відсутність плагіату, і несе персональну відповідальність згідно із законодавством щодо достовірності наданої інформації.

УДК: 633.111.1

КОЛЕСНИКОВ Максим, канд. с-г. наук, доцент;

ПАЩЕНКО Юлія, канд. біол. наук, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

maksym.kolesnikov@tsatu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА ДІЇ БІОСТИМУЛЯТОРА «СТИМПО» В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Впродовж багатьох років озима пшениця належить до найбільш рентабельних зернових культур і в асортименті є сорти, що мають генетичну здатність забезпечити за належної технології, отримання врожаїв до 100 ц/га і більше. Проте постійно діючий комплекс абіотичних факторів, використання необґрунтованих норм мінеральних добрив, засобів захисту рослин призводить до дегуміфікації ґрунтів, а недосконалість агротехнологій і відсутність належних матеріальних ресурсів суттєво знижують продуктивність культур та якість продукції [1]. Біостимулятор «Стимпо» являє собою композиційний поліфункціональний препарат, до складу якого входять продукти життєдіяльності гриба-мікроміцета *Cylindrocarpon obtusiucuilum* 680, виділеного з кореневої системи женьшеню (C₁₄-C₂₈, полісахариди, 15 амінокислот, аналоги фітогормонів цитокінінової та ауксинової природи) та аверсектин С — продукт життєдіяльності актиноміцету *Streptomyces avermytilis* [2]. Пошук та апробація ефективних стимуляторів росту біологічної природи в агротехнологіях вирощування культур, особливо в зоні ризикованого землеробства до якої можна віднести зону Південного Степу України, є актуальним завданням аграрної науки [3]. Тому метою роботи було з'ясування впливу біопрепарату «Стимпо» на формування елементів структури врожаю м'якої (сорт Запашна) та твердої (сорт Крейсер) озимої пшениці в умовах Південного Степу України.

Дослідження проводилися на чорноземах південних наносних з вмістом гумусу (за Тюрнімом) — 2,6%, азоту (за Корнфілдом) — 111,3 мг/кг, рухомого фосфору (за Чириковим) — 153,7 мг/кг, обмінного калію (за Чириковим) — 255 мг/кг. Реакція ґрунтового розчину нейтральна. Попередник: горох. Посів проводився з посівною нормою 4,5 млн схожих насіннин/га. Догляд за посівами здійснювався за типовою технологічною картою, прийнятою для південного степу України. Насіння сортів озимої пшениці дослідних варіантів обробляли «Стимпо» у дозі 25 мл/т інкрустацією [2]. Позакоренева обробка рослин біостимулятором «Стимпо» проводилась у фазі кущення та наприкінці трубкування-початок колосіння з нормою витрати препарату (20 мл/га).

Польова схожість насіння сорту Запашна оброблене біостимулятором росту «Стимпо» збільшилася на 5 % порівняно з контрольними посівами. Водночас біостимулятор «Стимпо» позитивно вплинув на формування бічних пагонів, на що вказує зростання на 39 % коефіцієнта кущення в осінній період у дослідному варіанті із сортом Запашна.

Аналіз біологічної врожайності сортів озимої пшениці сорту Запашна показав, що використання біостимулятора «Стимпо» викликало невірогідне збільшення кількості продуктивних пагонів у сорту Запашна на 2,9 % порівняно з контрольним варіантом (табл. 1).

Таблиця 1. Структура урожайності м'якої пшениці озимої сорту Запашна та твердої пшениці озимої сорту Крейсер за дії біопрепарату «Стимпо»

Показник	Варіанти			
	Запашна	Запашна + «Стимпо»	Крейсер	Крейсер + «Стимпо»
Довжина стебла, см	61,73±1,68	74,0±1,35*	78,87±2,21	81,03±1,5
Довжина колоса, см	7,63±0,28	9,1±0,22*	6,5±0,27	6,5±0,23
Кількість продуктивних пагонів, шт/м ²	366,19±2,07	376,7±1,86	285,64±1,8	312,59±1,93 [^]
Кількість колосків у колосі, шт.	17,23±0,56	18,57±0,32*	17,07±0,69	16,97±0,57
Кількість зерен у колоску, шт.	2,23±0,09	2,3±0,07	2,27±0,08	2,15±0,08
Кількість зерен в колосі, шт.	38,93±2,47	42,7±1,79*	40±2,82	36,77±2,01 [^]
Маса зерна в колосі, г	1,33±0,09	1,48±0,1*	1,89±0,12	2,05±0,17 [^]
Маса 1 стебла, г	1,29±0,06	1,77±0,09*	1,64±0,07	1,45±0,05 [^]
Маса 1000 насінин, г	39,38±0,28	39,57±0,08	54,68±1,01	56,44±0,71 [^]
Відношення товарної та нетоварної частини врожаю	1,03: 1	1,13: 1	1,16:1	1,41:1
Біологічна урожайність, ц/га	49,56±0,35	55,67±0,27*	39,33±0,28	46,95±0,32 [^]

Відмічено, що «Стимпо» незначно сприяв вірогідному видовженню стебла на 20% у пшениці сорту Запашна. За дії «Стимпо» відмічено незначне зростання кількості колосків у колосі та зерен у колоску порівняно з контрольними варіантами пшениці сорту Запашна. Сумарно відмічено суттєве зростання кількості зерен у колосі, яке зросло за дії «Стимпо» майже до 43 штук на один колос. Маса зерна в колосі пшениці сорту Запашна зростала на 11% за умов застосування препарату «Стимпо». Слід відзначити, що інтенсифікація ростових процесів посівів озимої пшениці під час перезимівлі за умов використання біостимулятора «Стимпо» дали змогу підвищити вихід товарної частини врожаю. Біологічна врожайність сорту Запашна у контрольному варіанті становила 49,6 ц/га. За умов впровадження «Стимпо» до технології виробництва пшениці дало змогу підвищити врожайність озимої пшениці сорту Запашна до 55,7 ц/га, що на 12% перебільшує цей показник у контрольних посівів.

Польова схожість озимої твердої пшениці сорту Крейсер збільшилася на 6% за умов передпосівної обробки насіння біостимулятором «Стимпо» порівняно з насінням без обробки. Також біостимулятор «Стимпо» позитивно вплинув на формування бічних пагонів, але ефект виявився менш виразним порівняно з аналогічним показником визначеним на посівах пшениці сорту Запашна, на що вказує зростання коефіцієнта кущення у рослин сорту Крейсер лише до 2,93 або на 10% порівняно з контролем (див. табл. 1).

Під час аналізу елементів біологічної врожайності твердої озимої пшениці сорту Крейсер встановлено, що використання біостимулятора «Стимпо» стимулювало бічне пагоноутворення і дало змогу отримати більшу на 9,5% кількість продуктивних стебел порівняно з контрольним варіантом.

Відмічено збільшення на 8,4% маси отриманого зерна з одного колоса за умов застосування «Стимпо» на пшениці сорту Крейсер. За дії препарату Стимпо маса 1000 зерен пшениці сорту Крейсер перевищувала на 3,3% масу зерен, отриманих з контрольних посівів.

На відміну від м'якої пшениці, у разі використання біостимулятора рослин «Стимпо» на посівах твердої пшениці отримана менша маса соломи порівняно з контролем. Зазначені зміни дали змогу змінити відношення виходу товарної продукції до нетоварної частини в бік зростання. Зокрема, для твердої пшениці сорту Крейсер відношення виходу товарної продукції до нетоварної частини зросло на 21 % порівняно з контролем.

Розрахунок біологічної врожайності твердої пшениці сорту Крейсер за умов застосування біопрепарату «Стимпо» в технології вирощування показав збільшення біологічної врожайності для цього сорту на 19% та вона становила 46,95 ц/га порівняно з контрольним варіантом, де була отримана врожайність 39,33 ц/га.

Висновки. Біостимулятор «Стимпо» за його застосування на посівах як м'якої, так і твердої форм озимої пшениці сортів Запашна і Крейсер збільшував кількість продуктивних пагонів, сприяв збільшенню маси 1000 зерен, підвищував вихід товарної частини врожаю, що насамкінець збільшувало біологічну врожайність в середньому на 12 та 19% відповідно.

Список використаних джерел

1. Мостіпан М. Основні ризики та заходи підвищення продуктивності посівів пшениці озимої в умовах 2021 року. *Збірник тез доповідей ЛІІ науково-технічної конференції «Наука в ЦНТУ: основні досягнення та перспективи розвитку»* (14 травня 2021 року, м. Кропивницький). ЦНТУ, 2021. С. 21-24.

2. Пономаренко С.П., Грицаєнко З.М., Бабаянц О.В. Біостимулятори рослин. Рекомендації по застосуванню. Київ : МНТЦ «Агробіотех». 2015. 35 с.

3. Kolesnikov, M., Tymoshchuk, T., Moisiienko, V., Vyshnivskyi, P., & Rudenko, Yu. Formation of the photoassimilation apparatus of pea (*Pisum sativum*

L.) crops under biostimulants in arid conditions of the Southern Steppe of Ukraine. *Scientific Horizons*. 2024. V. 27(4). P. 76-85.

УДК 349.4

КОСТИШИН Александра, канд. екон. наук, доцент

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького;

ФЕДИНА Богдан, викладач спеціаліст;

ВАСИЛИШИН Галина, викладач вищої категорії

ВСП Золочівський фаховий коледж ЛНУП

kostushn@ukr.net

ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ДЕГРАДАЦІЇ ГРУНТІВ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Забруднення повітря, води та ґрунту, скорочення біорізноманіття та інші екологічні проблеми створюють серйозні загрози для здоров'я людини. Сучасні виклики у сфері екології вимагають застосування інноваційних підходів і технологій для їх ефективного розв'язання. Впровадження новітніх технологій та інновацій у сфері охорони навколишнього середовища потребує обґрунтованого наукового підходу та відповідного правового регулювання. Значні економічні збитки, що виникають внаслідок екологічних катастроф, можна зменшити завдяки раціональному використанню природних ресурсів та впровадженню інноваційних методів управління навколишнім середовищем.

Застосування нових підходів до розв'язання екологічних проблем у перспективі сприятиме формуванню більш ефективних, гнучких та прозорих правових механізмів боротьби з екологічними правопорушеннями. Загалом екологічне законодавство відіграє ключову роль у підтримці інноваційних рішень, оскільки правові норми та стандарти можуть слугувати каталізатором розвитку технологій, що сприяють сталому розвитку та збереженню природного середовища.

Проблеми охорони довкілля та збереження природних ресурсів мають глобальний характер, адже вони не обмежуються національними кордонами. Розвиток міжнародного екологічного права та міжнародна співпраця у цій сфері стають критично важливими для подолання глобальних екологічних викликів.

Загальна площа сільськогосподарських угідь, що зазнають негативного впливу водної ерозії та аридності схилів, становить 13,3 млн га (32%), з яких 10,6 млн га припадає на орні землі. Серед схилових ґрунтів налічується

ЗМІСТ

ТОМЧУК О. Зниження пестицидного навантаження у технологіях вирощування ріпаку озимого внаслідок використання препаратів комбінаторної фітофунгіцидної та рістрегулювальної дії	3
ЖУЙКОВ О., ЖУЙКОВ Т. Архітектоніка врожаю гірчиці сизої за біологізації технології вирощування культури в Південному Степу	6
МИХАЙЛИК С., ХОМЕНКО Т., СМУЛЬСЬКА І. Сортові ресурси та потреби органічного землеробства	9
АНДРУСЕНКО Н. Органічне агровиробництво як стратегічний чинник забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнних викликів	12
АФАНАСЬЄВА О., ГОРДЕНКО К. Вплив технології сквашування на якість м'яких сирів: досвід Навчально-практичного центру Липковатівського аграрного фахового коледжу	15
БОЛГОВА Н., ЛУХАНІН Б. Питання безпечності виробництва органічного молока в Україні	16
БУЛЕГА В., СИНЕНКО Т. Органіка як тренд сучасного дієтичного харчування: міфи та реальність	18
ВАРИБРУС В., ТУЗ Н., ВАРИБРУС К. Локальна рослинна сировина як джерело органічних барвників у харчовій промисловості	22
ГАМАЮНОВА В., БАКЛАНОВА Т. Роль бобових культур у відновленні та збереженні ґрунтової родючості	24
ДЕМИДОВА Є. Роль органічного виробництва у формуванні продовольчої безпеки	28
ДОЛГОПОЛОВ О. Органічне тваринництво в галузі бджільництва в Навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного фахового коледжу	31
ІНОЗЕМЦЕВ М., РОМАНОВА Т. Живлення баштанних культур за умов інтенсивного та органічного землеробства на базі СП ФГ «Щедрий лан» Краматорського району Донецької області	33

КІЯНКО Л., ФЕДОРИШИН І. Формування професійної компетентності майбутніх аграріїв у контексті розвитку органічного виробництва	36
КОВАЛЬОВ М., МИХАЙЛОВА Д. Застосування ЕМ технологій в органічному овочівництві для збереження навколишнього природного середовища	39
КОВАЛЬЧУК С., КАЛЬКО А. Екологічно доцільне вилучення сапропелю із старіючих озер Західного Полісся	41
КОЛЕСНИКОВ М., ПАЩЕНКО Ю. Формування врожайності сортів пшениці озимої за дії біостимулятора «Стимпо» в умовах Південного Степу України	44
КОСТИШИН О., ФЕДИНА Б., ВАСИЛИШИН Г. Екологічні виклики та шляхи подолання деградації ґрунтів в Україні у контексті сталого розвитку та повоєнного відновлення	47
МАКАРЧУК Б., ГЕРАСЬКО Т. Вплив припосівного внесення біочару, сапропелю і біогумусу на врожайність ячменю ярого	50
МЕЛЬНІЧЕНКО Л., ПОНОМАРЕНКО Л. Органічне харчування — здоровий стиль життя	53
ОМЕЛЬЧУК С. Цифрові двійники органічних агросистем як інструмент управління та прогнозування	55
ПЕРИТ В. Антиокиснювальні ефекти біологічно активних речовин у складі олій	57
ПЕТРОВСЬКА Т., ГОРДЕНКО К., ГОЛОВКО С. Зоотехнічні заходи з відновлення кондиції свиноматок після відлучення поросят	59
РОЖКОВА М. Агроволокно як інструмент сталого та органічного	62
РУСІНА Н., БРЕЧКО З. Органічні практики для відновлення деградованих земель: перспективи та виклики	65
САМІЛИК М., НОСИК М. Доцільність використання шовковиці чорної для виробництва вина	68
СИНЕНКО Т., ПОПОВА А. Інноваційні способи переробки ягід в органічному агровиробництві	71
СТЕЦЕНКО А., ОРИХІВСЬКА О. Крапельне зрошення як стратегія адаптації органічного землеробства до кліматичних змін та викликів воєнного часу	74

МАСЛОВСЬКА Л., ГОЛОВЕШКО Ю. Порівняння якості зерна озимої пшениці залежно від попередника	77
ЛАВРІЩЕВ О., ДУРАС М., ХАРЧЕНКО Г. Моделювання ефективності очищення повітря від шкідливих газів у тваринницьких приміщеннях	79
ТАРКАН М., КОНДРАШКІН Ю. Заходи зі збільшення гумусу у ґрунті за органічного виробництва у Навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного фахового коледжу	81
ФЕДИНА Б., ВАСИЛИШИН Г. Вплив сучасних селекційних технологій на продовольчу безпеку	82
ФОМІЧОВА О., ЛУКИНЮК А. ZERO WASTE органічних відходів як стратегія захисту навколишнього середовища	85
ХОРЕШКО Н., БАГМУТ Р. Роль фахової передвищої освіти у підготовці фахівців з органічного виробництва	89
ЦИЦЮРА Я. Інтенсифікація процесів ґрунтореабілітації внаслідок застосування редьки олійної як сидерату	92
ШКІНДЕР-БАРМІНА А. Стійкі до грибних хвороб сорти вишні для органічного виробництва	95
ЩЕРБАК О., КРУГЛЯК О. Органічне виробництво в Чеській Республіці: економічні аспекти та ринкові виклики	98
TSYGANKOVA V., ANDREEV A., ANDRUSEVICH Ya., KOPICH V., PILYO S., POPILNICHENKO S., BROVARETS V. Improving the growth of agricultural crops and increasing their yield using environmentally friendly plant growth regulators and biofertilizers	101
ДУРАС М., НОВОСИЛЕЦЬКИЙ Ю., ЛОГВІНОВ Г. Застосування біогазових установок на території Поліського регіону	104
БАБИЧ О. Роль хімії в процесі формуванні фахівців сфери органічного виробництва	107
ДИНЯ В., ДИНЯ У. Механізовані технології вирощування сільськогосподарських культур як основа органічного агровиробництва	109
ЛІННІК А. Органічне землеробство як особливість освітньо-професійної програми вищої школи	112

ЗАДОРОЖНА І. Розвиток органічного сектору через якісну освіту	114
ПОНОМАРЕНКО О. Щербак в. компостування та використання органічних добрив як альтернатива мінеральним	116
БАДЬОРНА Л.Ю. Досвід вирощування органічної гречки в умовах Північно-Східного Лісостепу України в господарстві СФГ «Перлина» Сумської області	118
ПАХОЛЮК В. Поліморфні білки сироватки крові як показник для оцінки продуктивності тварин великої рогатої худоби	120
ЖУРАВЕЛЬ С., РУДЕНКО В., ЖУРАВЕЛЬ С. Виклики, що стоять перед органічним виробництвом в Україні у воєнний та післявоєнні періоди	123
ЦЮК Ю. Вплив передпосівної обробки насіння біологічно активними препаратами на розвиток кореневої системи жита озимого	125
ТРЕМБІЦЬКА О. Ефективність біологічних препаратів під час вирощування спельти озимої в умовах Полісся	128
СТЕГНІЙ Т. Органічне агровиробництво: критична відповідь на екологічні виклики сьогодення	130
РОЖКО В. Поживний режим ґрунту пшениці озимої в умовах ВП НУБіП Агрономічна дослідна станція	132
ПОЛІНЬКЕВИЧ С. Можливості цифрового маркетингу для підприємств аграрного сектору України	136
МАКАРЧУК О., ШИМАНСЬКА Т. Органічне виробництво як чинник сталого розвитку сільських територій	138
КАМИШОВ Д., РОЖКО В. Обґрунтування системи обробітку ґрунту під пшеницю озиму в умовах Кіровоградської області	140
ЖУРАВСЬКА І., БЕЗВЕРХА Л. Аналіз органічних технологій зберігання бульб топінамбура	143
ДУБЧАК Н., КИРИК О. Біотехнологічні процеси у аграрному виробництві	144
КАРПЕНКО О.Ю., ХИЖНЯК О.С. Вплив різних попередників на алеллопатичну активність ґрунту в посівах пшениці озимої	147

ДОБРАНСЬКИЙ С., БУЧКО І. Напрями удосконалення структури та змісту методичної роботи у закладах фахової передвищої освіти	149
БАБАЄВ С. Роль локальних фермерських та сімейних господарств у виробництві продуктів харчування	151
ПОЛЩУК О. Використання технологій органічного виробництва у рослинництві	154
КУЧЕРУК М., ЗАСЄКІН Д. Благополуччя сільськогосподарської птиці: проблеми та шляхи їх розв'язання	156
КОСТЮК О. Впровадження органічних технологій у виробництво задля збереження навколишнього природного середовища	157
КУТОВЕНКО В., КАРПЕНКО М., ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ О. Вплив мікродобрива оракул на морфологічні ознаки гібридів цибулі ріпчастої	160
HONCHAROVA N., MELUTA H. Current state and prospects for the development of organic apicultural production in Ukraine	162
КАРАУЛЬНА В., ФІЛПОВА Л., МАЦКЕВИЧ В. Просторова міграція хлорорганічних пестицидів від джерела локального забруднення	165
ПАВЛІЧЕНКО А., ЗАЙКА Н., ТИТАРЕНКО О. Вплив елементів технології вирощування на ріст та розвиток пшениці спельти	167
КАРПУК Л., ЄЗЕРКОВСЬКА Л., МАЛИНКА Л. Особливості вирощування соняшнику за органічного виробництва	168
КУВШИНОВА А. Біопрепарати як елементи екологізації технології вирощування озимого ячменю в умовах Південного Степу України	169
ПОПОВА, Л.В., ПОПОВА Л.М., НЕМЕРИЦЬКА Л.М. <i>Neodryinus Typhlocybae</i> (Ashmead, 1893) (Hymenoptera: Dryinide) — перша знахідка в Україні	172
НЕМЕРИЦЬКА Л., ЖУРАВСЬКА І., ЛЕБЕДІВСЬКИЙ Б. Шляхи проникнення збудника <i>PHYTOPHTHORA INFESTANS</i> у бульби картоплі після штучного інокулювання їх патогеном за зберігання	174

Наукове видання

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО: ОСВІТА І НАУКА

**Збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції
14 жовтня 2025 року**

Науково-методичний центр ВФПО
Київ, вул. Смілянська, 11